DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

ROK II | Warszawa, dnia 20 grudnia 1947 r. | Nr 13

Treść:

Str.

Poz. 110 ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: ZIEM ODZYSKANYCH, ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ, ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH, SKARBU ORAZ ODBUDOWY z dnia 14 października 1947 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Leśnictwa w sprawie włączeń i wydzieleń z zapasu ziemi na obszarze Ziem Odzyskanych i byłego Wolnego Miasta Gdańska. 246

Poz. 111. ZARZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH z dnia 25 listopada 1947 r. o powołaniu Rady Naukowej Rolnictwa. 247

Poz. 112. INSTRUKCJA MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH z dnia 24 listopada 1947 r. w sprawie sporządzania projektów drenarskich gruntów mineralnych dla potrzeb rolnictwa. 249

OKÓLNIKI:

Poz. 113. Nr 29 z dnia 7 listopada 1947 r. w sprawie rozpowszechnienia pism okólnych. 253

Poz. 114. Nr 30 z dnia 8 listopada 1947 r. w sprawie badania i nadzoru lekarsko-weterynaryjnego nad zbiórką i przechowywaniem gruczołów zwierzęcych wewnętrznego wydzielania oraz wystawiania świadectw ich zdrowotności. 254

Poz. 115. Nr 31 z dnia 11 listopada 1947 r. o warunkach wydawania urzędowych świadectw lekarsko-weterynaryjnych przy wywozie zagranicę mięsa bitego drobiu oraz produktów pochodzących z tego mięsa. 255

PISMA OKÓLNE:

Poz. 116. z dnia 29 lipca 1927 r. w sprawie wydawania naturalii w zbożu. 259

Poz. 117. z dnia 8 sierpnia 1947 r. w sprawie wydawania naturalii w zbożu 259

Poz. 118. WYJAŚNIENIA MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH z dnia 23 października 1947 r. do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 5 września 1947 r. o ochronie ryb i raków na wodach otwartych (Dz. U. R. P. Nr 64, poz 375) 260

110

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRÓW: ZIEM ODZYSKANYCH, ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ, ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH, SKARBU ORAZ ODBUDOWY

z dnia 14 października 1947 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Leśnictwa w sprawie włączeń i wydzieleń z zapasu ziemi na obszarze Ziem Odzyskanych i byłego Wolnego Miasta Gdańska.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 3 ust. 2 oraz art. 7 ust. 3 dekretu z dnia 6 września 1946 r. o ustroju rolnym i osadnictwie na obszarze Ziem Odzyskanych i byłego Wolnego Miasta Gdańska (Dz. U. R. P. Nr 49, poz. 279) zarządza się, co następuje:

I. Przepis ogólny.

§ 1. Powołane w rozporządzeniu niniejszym artykuły bez bliższego określenia oznaczają artykuły dekretu z dnia 6 września 1946 r. o ustroju rolnym i osadnictwie na obszarze Ziem Odzyskanych i byłego Wolnego Miasta Gdańska (Dz. U. R. P. Nr 49, poz. 279).

II. Włączenie do zapasu ziemi.

§ 2. 1. Do zapasu ziemi (art. 1 i 2) włącza się położone w granicach administracyjnych miast nieruchomości lub ich części, które w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przewidziane są jako gospodarstwa rolne wszelkich typów bądź działki rybackie.

2. W miastach, nie posiadających planu zagospodarowania przestrzennego, włącza się do zapasu ziemi nieruchomości lub ich części, użytkowane dla produkcji rolnej, jeżeli w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia obszar danej nieruchomości lub jej części przekracza 3 ha powierzchni ogólnej.

§ 3. Wykazy nieruchomości, podlegających w myśl § 2 włączeniu do zapasu ziemi, sporządzają powiatowe władze administracji ogólnej (władze ziemskie) po zasięgnięciu opinii właściwych zarządów miejskich i władz planowania przestrzennego, po czym przedstawiają je wojewodzie.

§ 4. 1. O włączeniu nieruchomości do zapasu ziemi decyduje wojewoda.

2. Decyzja o włączeniu nieruchomości do zapasu ziemi podlega ogłoszeniu w dzienniku wojewódzkim; ogłoszenie to zastępuje doręczenie decyzji.

3. Od decyzji przewidzianej w ust. 1 przysługuje odwołanie właścicielowi włączonej nieruchomości i zarządowi miejskiemu do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, który decyduje ostatecznie po zasięgnięciu opinii Ministra Odbudowy oraz Ministra Ziem Odzyskanych bądź Ministra Administracji Publicznej.

§ 5. 1. Za lasy i grunty leśne w rozumieniu art. 3 uważa się odosobnione kompleksy leśne o zwartej powierzchni bez względu na to, czy wchodzą w skład jednej lub kilku nieruchomości.

2. Włączeniu do zapasu ziemi mogą ulec państwowe lasy i grunty leśne o powierzchni ponad 25 ha, jeżeli ze względu na oddalenie od innych lasów państwowych nie nadają się do prowadzenia państwowego gospodarstwa leśnego, a także jeżeli ze względu na postulaty planowego zagospodarowania przestrzennego włączenie ich jest konieczne i może nastąpić bez istotnej szkody dla gospodarstwa leśnego.

§ 6. Włączenie państwowych lasów i gruntów leśnych do zapasu ziemi następuje na podstawie porozumienia wojewody i właściwych dyrekcyj lasów państwowych, po zasięgnięciu opinii dowódcy właściwego okręgu wojskowego.

III. Wydzielenie z zapasu ziemi

§ 7. 1. Wydzielenie nieruchomości lub ich części z zapasu ziemi odbywa się na wniosek zainteresowanej władzy lub instytucji bądź też z urzędu.

2. Wniosek związku samorządowego powinien być poparty uchwałą rady narodowej.

§ 8. Wniosek w sprawie wydzielenia nieruchomości lub ich części (§ 7) składa zainteresowana władza bądź instytucja powiatowej władzy administracji ogólnej (władzy ziemskiej). Władza ta po zasięgnięciu opinii właściwej władzy planowania przestrzennego przesyła wniosek wojewodzie wraz ze swoją opinią.

§ 9. Wniosek o wydzielenie i przekazanie nieruchomości lub jej części powinien zawierać:

1) nazwę i siedzibę władzy bądź instytucji, ubiegającej się o nieruchomość bądź jej część;
2) nazwę i położenie nieruchomości lub jej części;
3) obszar z wyszczególnieniem jego przeznaczenia;
4) rodzaj i ilość zabudowań, inwentarza oraz innych składników gospodarstwa;
5) wskazanie obecnego posiadacza bądź użytkownika;

6) szczegółowe umotywowanie wniosku.

§ 10. 1. O wydzieleniu nieruchomości lub ich części z zapasu ziemi z wyjątkiem przypadków przewidzianych w ust. 2 decyduje wojewoda.

2. O wydzieleniu nieruchomości lub ich części na cele: wojskowe, bezpieczeństwa publicznego, państwowej gospodarki leśnej, szkolnictwa wyższego, opiekuńczo-wychowawcze, tworzenia państwowych i samorządowych ośrodków kultury rolnej lub podstawowych zakładów przemysłu rolnego oraz jeżeli o wydzielenie nieruchomości lub jej części ubiega się kilka władz lub instytucji — decyduje Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Odbudowy i Ministrem Ziem Odzyskanych bądź Ministrem Administracji Publicznej.

§ 11. 1. Ogólny obszar wydzieleń, o których decyduje wojewoda, nie może przekraczać 3% zapasu ziemi.

2. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może w porozumieniu z Ministrem Odbudowy oraz z Ministrem Ziem Odzyskanych bądź Ministrem Administracji Publicznej powiększyć normę przewidzianą w ust. 1.

§ 12. 1. Nieruchomości przeznaczone na cele realizowane przez władze państwowe bądź przez instytucje lub przedsiębiorstwa państwowe, nie posiadające prawa nabywania nieruchomości na swoją własność, przekazuje się w zarząd i użytkowanie tym władzom, instytucjom lub przedsiębiorstwom.

2. Nieruchomości wydzielone na rzecz instytucji lub przedsiębiorstw, posiadających prawo nabywania nieruchomości na swoją własność, przekazuje się im na własność z obowiązkiem uiszczenia sumy równej szacunkowi nieruchomości.

3. Nieruchomości, wydzielone na rzecz związku samorządu terytorialnego, przekazuje się temu związkowi na własność tytułem darmym, z tym jednak, że odpowiedzialność Skarbu Państwa wynikająca z przepisów art. 5 i z tytułu nakładów, dokonanych przez osoby trzecie, przechodzi na związek samorządowy.

§ 13. 1. Szacunek i terminy spłaty należności za nieruchomości, przekazane w myśl § 12 ust. 2, ustala się na zasadach obowiązujących przy nadawaniu gospodarstw (działek) na podstawie dekretu z dnia 6 września 1946 r. o ustroju rolnym i osadnictwie na obszarze Ziem Odzyskanych i byłego Wolnego Miasta Gdańska.

2. Przeniesienie prawa własności nieruchomości następuje w drodze orzeczenia powiatowej władzy administracji ogólnej. W przypadku położenia nieruchomości na obszarze kilku powiatów właściwą władzę wyznacza wojewoda.

3. W orzeczeniu przewidzianym w ust. 2 należy wymienić instytucję lub przedsiębiorstwo, któremu nieruchomość przekazuje się na własność, oraz przedmiot i warunki przekazania.

§ 14. Do ujawnienia w księgach wieczystych (gruntowych) prawa własności nieruchomości lub ich części, przekazanych instytucjom lub przedsiębiorstwom na własność, stosuje się odpowiednio przepisy o wpisywaniu do ksiąg wieczystych (gruntowych) prawa własności nieruchomości przejętych na cele reformy rolnej; podstawą wpisu jest odpis orzeczenia przewidzianego w § 13 ust. 2.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Ziem Odzyskanych:

w. z. *Józef Dubiel*

Minister Administracji Publicznej:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

w. z. *Stanisław Kowalewski*

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

Minister Odbudowy:

Michał Kaczorowski

Minister Leśnictwa:

Bolesław Podedworny

(Dz. U. R. P. z dn. 21.XI.1947 r. Nr 70, poz. 433).

111

ZARZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 25 listopada 1947 r.

(Nr Og. Org. I.1)

o powołaniu Rady Naukowej Rolnictwa

§ 1. W celu zapewnienia należytej inicjatywy w zakresie pracy naukowo-badawczej i jej praktycznego zastosowania przy realizacji Narodowego Planu Gospodarczego w rolnictwie

oraz koordynacji wszelkich poczynań w tym zakresie, a także w celu zapewnienia odpowiedniej pieczy nad wykonywaniem przez instytucje rolnicze naukowo-badawcze zakreślonych planów działalności naukowo-badawczej — powołuje się przy Ministrze Rolnictwa i Reform Rolnych Radę Naukową Rolnictwa, jako organ opiniodawczy i doradczy.

§ 2. Do zadań Rady Naukowej Rolnictwa należy:

1. Opracowywanie zasadniczych wytycznych prac naukowo-badawczych w rolnictwie, związanych z potrzebami gospodarczej i społecznej przebudowy kraju.
2. Wypowiadanie się w sprawach, dotyczących ustalenia zakresu i formy pracy instytucji rolniczych naukowo-badawczych podległych Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych, (instytutów, zakładów doświadczalnych i przedsiębiorstw w zakresie prowadzonych przez nie prac naukowo-badawczych).
3. Opiniowanie projektu budżetu państwowego w dziedzinie prac naukowo-badawczych w rolnictwie.
4. Opiniowanie projektów budżetów instytucji rolniczych naukowo-badawczych podległych Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych.
5. Opiniowanie w sprawach obsadzania stanowisk kierowniczych w instytucjach rolniczych naukowo-badawczych, podległych Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych.
6. Opiniowanie działalności naukowo-badawczej tych instytucyj.
7. Wskazywanie dróg i sposobów wykorzystania prac naukowo-badawczych dla praktyki rolniczej.
8. Wskazywanie potrzeb, dotyczących wydawnictw rolniczych.
9. Opracowywanie metod umożliwiających nauce rolniczej korzystanie z osiągnięć praktyki rolniczej.
10. Wysuwanie dezyderatów w stosunku do średnich szkół rolniczych.
11. Wysuwanie dezyderatów w stosunku do wyższych uczelni rolniczych dla przedstawienia Ministrowi Oświaty.
12. Opracowywanie na zlecenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych poszczególnych zagadnień naukowo-badawczych.

§ 3. W skład Rady Naukowej Rolnictwa wchodzą:

1. Przedstawiciele nauki i praktyki rolniczej, powołani przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.
2. Członkowie powołani przez Ministra Rolnictwa i R. R. na wniosek Ministrów: Oświaty, Aprowizacji, Przemysłu i Handlu, Odbudowy, Centralnego Urzędu Planowania oraz Związku Samopomocy Chłopskiej.

§ 4. Członków Rady Naukowej Rolnictwa powołuje Minister Rolnictwa i Reform Rolnych na okres trzech lat.

§ 5. Przewodniczącym Rady Naukowej Rolnictwa jest Minister Rolnictwa i Reform Rolnych, który powołuje swego zastępcę.

§ 6. Przewodniczący, jego zastępca oraz pięciu członków Rady, powołanych przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, stanowią Prezydium Rady Naukowej Rolnictwa.

§ 7. Zebrania Rady Naukowej Rolnictwa zwołuje Przewodniczący Rady w miarę potrzeby, co najmniej jednak dwa razy do roku. O terminie zebrań Rady i porządku obrad członkowie winni być powiadomieni przynajmniej na 10 dni przed posiedzeniem.

Uchwały Rady Naukowej Rolnictwa zapadają zwykłą większością głosów. Głosowanie jest jawne, jednak na żądanie któregokolwiek z członków Rady, Przewodniczący zarządza głosowanie tajne.

§ 8. Rada Naukowa Rolnictwa może powoływać dla poszczególnych zagadnień Komisje.

Przewodniczącym Komisji jest członek Rady, powołany przez Prezydium Rady.

Członkami Komisji mogą być osoby z poza członków Rady, powołane przez Prezydium Rady na wniosek Przewodniczącego Komisji.

Zebrania Komisji odbywają się w miarę potrzeby.

O wszystkich zebraniach Komisji i porządku obrad powinno być powiadomione Prezydium Rady na 10 dni przed zebraniem, a protokóły zebrań i wnioski Komisji, powinny być przesyłane Prezydium do wiadomości.

§ 9. Przy Prezydium Rady Naukowej Rolnictwa istnieje sekretariat, stanowiący komórkę organizacyjną Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 10. Członkowie Rady Naukowej Rolnictwa i członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie za każde posiedzenie w wysokości ustalonej zarządzeniem Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych. Zamiejscowi oraz dokonywujący wyjazdów w sprawach Rady lub Komisji, otrzymują nadto diety i zwrot kosztów podróży: o ile są urzędnikami państwowymi — stosownie do przysługujących im uprawnień, w przeciwnym zaś razie — zwrot kosztów przejazdu koleją w klasie II, oraz diety, przewidziane dla urzędników państwowych V grupy uposażeniowej.

Ponadto członkowie Rady i członkowie Komisji za opracowanie konkretnych zagadnień na zlecenie Rady lub Komisji, otrzymują honorarium, którego wysokość ustala Minister Rolnictwa i Reform Rolnych na wniosek Prezydium Rady.

Minister:

J. Dąb-Kocioł

112

INSTRUKCJA
MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 24 listopada 1947 r.

w sprawie sporządzania projektów drenarskich gruntów mineralnych dla potrzeb rolnictwa.

Przepisy instrukcji niniejszej określają szczegółowe warunki, jakim winny odpowiadać projekty drenarskie, stanowiąc w odniesieniu do tego rodzaju projektów, rozwinięcie postanowień rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dnia 23.V.1931 r., ustalającego zasady sporządzania projektów technicznych, wymaganych do uzyskania pozwoleń w sprawach wodnych (Dz. U. R. P. Nr 67, poz. 551), sprostowanego obwieszczeniem Ministra Robót Publicznych z dnia 20.IX.1931 r. (Dz. U. R. P. Nr 97, poz. 748).

I. Zasady ogólne.

1. Projekty techniczne urządzeń drenarskich i kosztorysy.

§ 1. Projekt techniczny urządzeń drenarskich winien być oparty na wynikach przeprowadzonych studiów, które obejmować mają:
a) pomiary sytuacyjno-niwelacyjne,
b) badania hydrologiczne, ze specjalnym uwzględnieniem badania odpływów i dopływów,
c) badania gleboznawcze,
d) badania stosunków ekonomicznych,
e) badania stosunków prawnych.

§ 2. Projekt techniczny urządzeń drenarskich winien obejmować:
a) plan sytuacyjno-niwelacyjny,
b) przekroje podłużne i poprzeczne budowli ziemnych,
c) wyniki sondowań i analiz gleby,
d) wykaz znaków stałych,
e) projekty budowli,
f) objaśnienie i uzasadnienie projektu,
g) rachunkowe dane, dotyczące projektu,
h) kosztorys.

Do projektów technicznych urządzeń drenarskich na gruntach spółek wodnych, winien być załączony wykaz członków spółki i gruntów włączonych do spółki.

§ 3. Plan sytuacyjno-niwelacyjny (§ 2 p. a) obejmować winien:
a) rozkład urządzeń drenarskich,
b) rzędne punktów niwelacyjnych, z wykreśleniem warstwic, rzędne znaków stałych i poziomu wód,
c) oznaczenie miejsc sondowań gruntu,
d) oznaczenie kierunku południka,
e) oznaczenie podziałki (skali),
f) nazwę miejscowości z oznaczeniem powiatu i województwa,
g) podpis osoby odpowiedzialnej za projekt.

Nadto na planie winny być oznaczone granice parcel, rodzaje użytków gospodarczych, cieki wodne, źródła, rowy, mosty, przepusty, drogi, koleje żelazne ze wszystkimi budowlami, osobno stojące budynki, kopalnie żwiru, kamieniołomy, kamionki, drzewa, zarośla, ogrodzenia, przewody nadziemne i podziemne.

§ 4. Warstwice w terenach płaskich winny być wykreślane w odstępach pionowych co 0,25 m, względnie 0,20 m, w terenach zaś bardziej spadzistych odstępy te mogą być w zależności od spadku zwiększone do 1 m.

§ 5. Plany winny być sporządzone w podziałce (skali) 1:2000. Zastosowanie innej podziałki winno być uzasadnione. Podziałka długości dla przekrojów podłużnych winna być taka sama, jak planu, podziałka zaś wysokości — taka, aby dawała dokładne zobrazowanie danego przekroju, najlepiej 1:100.

§ 6. Przekroje podłużne rowów winny zawierać rzędne terenu, dna nowego rowu, ewentualnie starego, rzędne średniego i najwyższego stanu wód, spadek dna (promille), pochylenie skarp, głębokość rowu i szerokość dna, sposób ubezpieczeń dna i skarp jak również i inne szczegóły, uwzględnienie których wyda się pożytecznym.

§ 7. Sondowania winny wykazywać uwarstwienie gruntu przynajmniej do głębokości 1,5 m, o ile do tej głębokości nie napotka się na skałę. Sondowania należy wykonywać za pomocą odkrywek i wierceń świdrem; ilość odkrywek nie może być mniejsza niż 1-na odkrywka na 3 ha, ilość wierceń winna być dostateczna dla dokładnego oznaczenia granic rodzajów gruntu. Wyniki sondowań winny być podane w oddzielnym wykazie, uwzględniającym uwarstwienie, poziom wody gruntowej i zaszeregowanie miarodajnych dla przepuszczalności warstw do charakterystycznych próbek oddanych do analizy.

§ 8. Analizy mechaniczne ziemi, wziętej z charakterystycznych warstw, winny wykazywać w procentach ilość:
cząstek o średnicy ziarn mniejszej niż 0,01 mm (Kategoria I),
cząstek o średnicy ziarn od 0,01 do 0,05 mm (Kategoria II),

drobnego piasku o średnicy ziarn od 0,05 do do 0,1 mm (Kategoria III),
grubego piasku o średnicy ziarn większej niż 0,1 mm (Kategoria IV).

Analiza chemiczna wykazywać winna procentowe ilości wapna i żelaza.

Wyniki analiz winny być podane w oddzielnym wykazie.

§ 9. Rozmieszczenie znaków stałych winno być takie, aby odległości między sąsiednimi znakami nie przekraczały 1000 m. Na każdym terenie winny być przynajmniej dwa znaki stałe. Znaki stałe winny się znajdować w miejscach, nie narażonych na uszkodzenie i dających się łatwo odnaleźć, np. przy skrzyżowaniu miedz, rowów, załamach linii sytuacyjnych. Na obszarach większych winien być wykonany przynajmnieij jeden znak stały z trwałego materiału (kamień, beton, żelazo), o ile znak taki nie został wyznaczony na częściach stałych trwałych budowli, jak budynki, mosty, upusty i t. p. lub jako reper niwelacji państwowej.

Każdy znak stały winien być dokładnie opisany w wykazie znaków stałych z podaniem szkicu sytuacyjnego w dużej skali. Niwelacja znaków stałych winna być wykonana z dokładnością odczytu do 1 mm.

Pożądane jest nawiązanie niwelacji do niwelacji państwowej, np. kolejowej, drogowej.

§ 10. Budowle wodne (obiekty) winny być projektowane z materiałów trwałych jak beton, kamień, żelazo. Stosowanie konstrukcji drewnianych jest dopuszczalne w wyjątkowych uzasadnionych wypadkach, np. w razie braku na miejscu materiałów trwałych i bardzo kosztownego ich dowozu, w razie bardzo znacznej różnicy kosztów wykonania budowli z materiałów trwałych i z drewna.

§ 11. Zdjęcia odpływów na gruntach nieobjętych projektem drenowania winny być wykonane na takiej długości, jak tego wymagają projektowane stosunki wodne terenu, objętego melioracją. Plan winien zawierać sytuację powyższych odpływów z oznaczeniem granic posiadłości i nazwisk właścicieli, względnie użytkowników, przylegających gruntów, oraz dane niwelacyjne i przekroje.

§ 12. Objaśnienie i uzasadnienie projektu winno zawierać:

a) dane, dotyczące geograficznego położenia terenu (województwo, powiat, gmina, miejscowość, odległość od najbliższej stacji kolejowej, miasta i t. p.),
b) opis warunków geognostycznych,
c) dane, dotyczące hydrografii terenu oraz dane opadowe,
d) umotywowanie potrzeby drenowania,
e) opis projektu i jego techniczne uzasadnienie, w którym winny być uwzględnione obliczenia hydrologiczne a także obliczenia statyczne ważniejszych szczegółów budowlanych,
f) wskazania kolejności wykonywania robót drenarskich, a w szczególności na częściach pól, które, posiadając podglebie bardziej przepuszczalne, być może całkowitego zaprojektowanego drenowania potrzebować nie będą,
g) uzasadnienie kosztorysu,
h) dane, dotyczące stosunków prawnych, wynikających z przeprowadzenia drenowania (sprawy odpływów i dopływów na cudzych gruntach, umowy z właścicielami sąsiednich gruntów i t. p.),
i) uzasadnienie przewidywanego zwiększenia produkcji wskutek przeprowadzenia drenowania oraz wykazanie wpływu drenowania na organizację i dochodowość gospodarstwa rolnego.

§ 13. Kosztorys winien obejmować całkowite koszty zamierzonego drenowania zestawione w pozycjach:

a) zdjęcie i sporządzenie projektu łącznie z badaniami gleboznawczymi,
b) odszkodowania: wykup gruntów pod odpływy, odszkodowanie za nabyte prawo przeprowadzenia przez obce grunty odpływu, nabycie lub ograniczenie praw wodnych i t. p.,
c) koszty wykonania odpływów: roboty ziemne, ubezpieczenia, budowle (mosty, przepusty, progi i t. p.), potrzebne materiały i przewozy, rurociągi odbiornikowe (odpływowe), ubezpieczenia socjalne robotników, dozór i nadzór techniczny, oraz wszystkie inne koszty, związane z wykonaniem odpływów,
d) koszty wykonania drenowania: koszt rur drenowych, ich przewozy (transport i rozwózka), wykopanie rowków drenarskich, ułożenie, zasypanie, budowle (wyloty, studzienki i t. p.) wraz z kosztem materiałów i ich zwózką, ubezpieczenia socjalne, dozór i nadzór techniczny, oraz wszystkie inne koszty związane z wykonaniem drenowania,
e) koszty nieprzewidziane w kosztorysie wraz z zaokrągleniem ogólnej sumy kosztorysowej.

2. Znakowanie.

§ 14. Zbieracze (drenowe) należy wykreślać grubszą linią niebieską, na której punkty zmiany spadu winny być oznaczone poprzeczną czerwoną kreską, zmiany zaś średnicy rurek — niebieskimi krzyżykami.

W każdym punkcie zmiany spadku należy wypisywać cyframi czerwonymi odpowiednią rzędną zbieracza i w nawiasie głębokość jego założenia. Obok linii zbieraczy należy projektowane spadki wypisywać w promillach cyframi

czerwonymi, a średnice rurek w centymetrach — cyframi niebieskimi. Wyloty zbieraczy należy oznaczać klamrą i opatrywać w kolorze czerwonym numerem właściwego działu oraz rzędną ujścia zbieracza, dna rowu i poziomu wód średnich. Zbieracze oznaczają się małymi niebieskimi literami, przy czym zbieracz główny każdego działu drenarskiego otrzymuje literę a, następne zaś kolejne litery, w porządku ujścia zbieraczy do zbieracza głównego, względnie drugorzędnego. Sączki należy wykreślać cienkimi liniami niebieskimi. Odstępy pomiędzy sączkami winny być oznaczone niebieskimi cyframi. Sączki należy oznaczać numerami, wypisywanymi na początku linii sączków małymi cyframi arabskimi w kolorze niebieskim. Sączki otrzymują numerację, począwszy od góry działu w kolejności ich wpadania do zbieraczy. Dla każdego działu obowiązuje odrębna numeracja sączków, rozpoczynająca się od numeru pierwszego.

Studzienki oznacza się czerwonymi, pojedyńczymi kółkami. Miejsca sondowań winny być oznaczone zielonymi kółkami, z wpisanymi numerami kolejnymi sond.

Zaprojektowane kanały i rowy odpływowe należy oznaczać pojedyńczą grubą linią w kolorze czerwonym z oznaczeniem za pomocą kółek odległości stumetrowych, poczynając od ujścia.

Wszelkie projektowane budowle wodne (obiekty), winny być oznaczone prostokątami w kolorze czerwonym. Budowle te winny być podkolorowane: murowane — cynobrem, drewniane — sepią.

Rzędne projektowanych stanów wód winny być oznaczone na planie w kolorze niebieskim, rzędne zaś projektowanych budowli ziemnych i wodnych — w kolorze czerwonym.

Na przekrojach podłużnych i poprzecznych należy oznaczać linią czarną powierzchnię gruntu, linią niebieską cienką poziomy wód, linią niebieską grubą niweletę dna drenów, wreszcie liniami czerwonymi inne projektowane części urządzeń melioracyjnych.

Prawe brzegi rowów i grobli należy oznaczać linią ciągłą, lewe przerywaną. Rzędne gruntu należy wypisać cyframi czarnymi, rzędne poziomu wód i rzędne niwelety dna drenów — cyframi niebieskimi, rzędne projektowanych rowów, kanałów, grobli i innych urządzeń — czerwonymi.

II. ZASADY SZCZEGÓŁOWE

1. Odpływy.

§ 15. Rowy winny być projektowane bez zbyt ostrych załamań kierunków, przy zmianie kierunku należy stosować łuki, o ile względy uprawy lub inne ważne względy nie staną temu na przeszkodzie.

§ 16. Kierunki rowów winny być tak zaprojektowane, by uprawa gruntów i komunikacja nie były zbyt utrudnione. O ile to możliwe, rowy należy projektować wzdłuż granic parcel.

§ 17. Pochylenie odkosów (skarp) winno być nie mniejsze niż 1 : 2 dla gleb piaszczystych, 1 : 1,5 dla gleb średnio zwięzłych, zaś dla gleb zwięzłych przy głębokości mniejszej od 1,0 m — 1 : 1, przy głębokości powyżej 1,0 m — 1 : 1,5.

Przy umocnieniu darniowaniem skarpy i płotkiem w dnie rowu, można w gruncie piaszczystym dawać odkosy 1 : 1,5, a w gruntach bardzo zwięzłych 1 : 1, również i w rowach o głębokości do 1,5 m.

§ 18. Średnia prędkość wielkiej wody dorocznej (na łąkach: wielkiej wody letniej, na gruntach ornych: wielkiej wody zimowej) w rowach nieubezpieczonych nie powinna przekraczać:

a) w piasku drobnym (średnica ziarn do 0,25 mm) — 0,3 m/sek.,
b) w piasku średnim (średnica ziarn do 0,7 mm) — 0,4 m/sek.,
c) w piasku grubym (średnica ziarn do 2,5 mm), w torfie i glinie chudej — 0,6 m/sek.,
d) w glinie średnio zwięzłej i zwięzłej — 0,7 — 0,8 m/sek.,
e) w żwirach drobnych (średnica ziarn od 5 do 10 mm) — 0,8 — 1,0 m/sek.,
f) w żwirach grubych (średnica ziarn od 10 do 15 mm) — 1,0 — 1,2 m/sek.,
g) w otoczakach i w gruncie kamienistym (średnica od 15 — 75 mm) — 1,2 — 2,4 m/sek.

Przekroczenie powyższych norm prędkości wody, jest dopuszczalne przy zastosowaniu odpowiedniego ubezpieczenia dna i odkosów rowów.

§ 19. Szerokość dna w rowach odpływowych winna wynosić na terenach płaskich przy małych spadkach przynajmniej 0,50 m, w innych terenach 0,40 m.

§ 20. Spadek dna rowów na gruntach ornych nie powinien być mniejszy niż 0,4 ‰.

2. Drenowanie.

§ 21. Głębokość założenia sączków winna być uzależniona od rodzajów gleby, pożądanego poziomu wód gruntowych i rodzaju użytku rolnego. Dla pól ornych przy glebach ciężkich, zawierających 75 alb więcej procentów cząstek o średnicy ziarn poniżej 0,01 mm — normalna głębokość założenia sączków wynosić winna 1,0 m, przy glebach zwięzłych i średnio zwięzłych, z zawartością cząstek o średnicy poniżej 0,01 mm — 75% do 30%, stosować należy głębokości 1,0 m — 1,1 m, przy glebach średnio zwięzłych i lekkich o zawartości cząstek poniżej 0,01 mm — 30% do 10% i mniej należy stosować głębokość 0,9 m — 1,1 m. Przy dreno-

waniu niesystematycznym, zwłaszcza przy ujęciu wód naporowych, głębokość drenów w gruncie piaszczystym należy zwiększać do 1,25 — 1,50 m.

W okolicach intensywnej uprawy buraków cukrowych stosować należy głębokości powyżej podane, zwiększone o wielkość w granicach od 10 cm na glebach zwięzłych, do 20 cm na glebach średnio zwięzłych.

Dla łąk mineralnych, nawadnianych stosować należy głębokości 0,9 m — 1,0 m, nienawadnianych 0,7 — 0,9 m. Głębokość drenowania pastwisk winna być pośrednią pomiędzy głębokością drenowania łąk i pól.

W razie konieczności drenowania pól pod chmielniki i lucernę stosować należy głębokości 1.4 m, przy odpowiednim zabezpieczeniu styków przed zarastaniem korzeniami.

Przestrzegać należy, aby przykrycie zbieraczy (licząc od zewnętrznej krawędzi górnej ścianki rurki) wynosiła przynajmniej 0,80 m, dla sączków zakładanych ze sztucznym spadem, w górnych częściach wyjątkowo przynajmniej 0,70 m.

§ 22. Rozstawę sączków określa się w zależności od wyników analizy mechanicznej i chemicznej gleby, głębokości założenia sączków, uwarstwienia gruntu, opadów atmosferycznych, systemu drenowania (skośnego lub podłużnego), oraz spadków terenowych.

Dla określenia rozstawy w zależności od wyników analizy mechanicznej gleby za podstawę brać należy całkowitą zawartość cząstek kategorii I (mniejszych od 0,01 mm) plus $^{1}/_{3}$ cząstek kateg. II) o średnicy od 0,01 mm do 0,05 mm). Dla drenowania skośnego przy średnich rocznych opadach atmosferycznych poniżej 600 mm i spadzie terenowym poniżej 30‰, zaleca się następujące normy:

Kategoria I + $^{1}/_{3}$ kat. II %	Przy głębokości drenowania 1,25 m rozstawa w m.	Przy głębokości drenowania 1,00 m rozstawa w m.
powyżej 75	—	7 — 8
75 — 50	9 — 12	8 — 11
50 — 40	12 — 15	11 — 13
40 — 30	15 — 18	13 — 15
30 — 20	18 — 22	15 — 18
20 — 10	22 — 27	18 — 22

Przy drenowaniu łąk i pastwisk powyższe normy rozstaw należy zwiększyć od 30% (na iłach i bardzo ciężkich glinach, zawierających powyżej 75% cząstek kat. I. (do 100%) na glebach piaszczystych, zawierających poniżej 15% cząstek kat. I).

Przy zawartości $CaCO_3$ w glebie powyżej 10% wskazane normy rozstaw należy zwiększyć od 10% (przy dziesięcioprocentowej zawartości $CaCO_3$ w glebie), do 15% (przy dwudziestoprocentowej zawartości $CaCO_3$ w glebie).

Podane powyżej normy rozstaw należy również zwiększyć w razie istnienia w drenowanej glebie żył piasku, jako też przy spadkach terenowych powyżej 30‰, o ile roczny opad atmosferyczny nie przekracza 600 mm, a mianowicie przy spadzie od 30‰ do 100‰ — rozstawę należy zwiększyć o 5%, przy spadzie powyżej 100‰ — rozstawę należy zwiększyć o 10%.

Podane normy rozstaw należy zmniejszyć:

1) o 10% przy stosowaniu drenowania podłużnego,
2) o 5% do 20% przy większej zawartości żelaza w glebie,
3) o 10% przy kurzawce,
4) o 5% na każde 100 mm rocznych opadów atmosferycznych powyżej 600 mm, o ile teren ma spad mniejszy od 30‰.

Przy większych spadach zmniejszania rozstaw stosować nie należy.

Przy dwóch lub więcej warstwach, leżących nad drenami o różnej przepuszczalności, — należy wypośrodkować rozstawę sączków proporcjonalnie do miąższości tych warstw.

§ 23. Z reguły stosować należy drenowanie skośne. Drenowanie podłużne dozwolone jest tylko w terenach o spadkach mniejszych, a mianowicie na glebach ciężkich, gliniastych poniżej 6‰, na glebach lekkich i pyłowych poniżej 10‰.

§ 24. Dla gleb niepyłowych spadek sączków o średnicy 4 cm nie może być w żadnym razie mniejszy, aniżeli 3,5‰, dla sączków o średnicy 5 cm nie mniejszy niż 2,5‰. Spadku poniżej 2‰ dla zbieraczy o średnicy od 7,5 cm do 10 cm należy unikać; dla zbieraczy o przekroju większym niż 10 cm można stosować najmniejszy spadek 1,5‰, dla tak zwanych „pustych zbieraczy" (rurociągi odbiornikowe) stosować można przy świetle rur 20 cm i powyżej — spadek najmniejszy 1‰, pod warunkiem bardzo dokładnego ułożenia.

W terenach o dużych spadkach — spadki rurociągów drenowych winny być tak zaprojektowane, aby szybkość wody w nich nie przekraczała 1 m/sek.

§ 25. W glebach pyłowych i w kurzawkach dla sączków należy stosować dreny o średnicy 5 cm, dając dla zbieraczy rurki o świetle od 7,5 cm i co 500 mb na zbieraczach studzienki z osadnikiem, górną krawędzią wyprowadzone ponad teren. Spadek dla sączków w kurzawce należy dawać przynajmniej 6‰, dla zbieraczy zaś spadek, dający przy całkowitym zapełnieniu dren szybkość wody przynajmniej 0,35 m/sek.

Styki drenów w glebach pyłowych i w kurzawce należy okładać mchem, torfem, igliwiem, sieczką lub plewami.

§ 26. W glebach o większej zawartości żelaza należy dla sączków dawać dreny o średnicy

5 cm przy spadku nie mniejszym niż 4,5‰ i długości sączków nie większej niż 100 m. Spadek zbieraczy winien być tak zaprojektowany, aby szybkość wody przy całkowitym zapełnieniu wynosiła przynajmniej 0,35 m/sek.

Działy drenarskie należy projektować małe, na zbieraczach co 400 m dawać studzienki z osadnikami, górną krawędzią wyprowadzone ponad teren.

Drenowania gleb o większej zawartości żelaza, zwłaszcza piszczystych, należy naogół unikać, stosując raczej odwodnienie rowami otwartymi, które po kilku latach zmienione być mogą na drenowanie.

§ 27. Najwyższa długość sączków o średnicy 4 cm dla małych rozstaw i dużych spadków nie powinna przekraczać 200 m. Przy małych spadkach i dużych rozstawach długość ta ulec winna odpowiedniemu zmniejszeniu.

§ 28. Połączenia sączków ze zbieraczami winny być górne, lub o ile na to spadek nie pozwala — górno-boczne. Dolno-bocznych połączeń stosować nie należy. Połączenia sączków ze zbieraczami w kurzawce, w piasku i w glebach pyłowych winny być oskorupowane i ocementowane.

§ 29. Przy projektowaniu przestrzegać należy, aby szybkość wody w zbieraczach w biegu swym do wylotu nie zmniejszała się. Należy przez odpowiednie projektowanie spadków dążyć do tego, aby szybkość wody od góry zbieracza do wylotu stale się zwiększała, lub pozostawała w przybliżeniu jednakowa.

§ 30. Ilość spływu drenami wody z ha/sek., przyjęta za podstawę do obliczania przekroju zbieraczy, należy uzależniać:

1) od średnich rocznych opadów w danej miejscowości,
2) od zwięzłości gleby,
3) od silniejszego dopływu wód obcych,
4) od spadku terenu.

Pomijając dopływ wód obcych, przy spadkach terenu poniżej 30‰ należy stosować następujące normy spływu:

Średni roczny opad	Gleby ciężkie i średnio zwięzłe zawierające powyżej 30% cząstek < 0,01 mm	Gleby średnio zwięzłe i lekkie zawierające poniżej 30% cząstek < 0,01 mm
Poniżej 600 mm	0,50 l/sek/ha	0,60 l/sek/ha
600 do 750 mm	od 0,50 do 0,65 l/sek/ha	od 0,60 do 0,80 l/sek/ha
Powyżej 750 mm	od 0,65 do 0,80 l/sek/ha	od 0,80 do 1,0 l/sek/ha

Przy spadkach terenu od 30‰ do 100‰ i więcej, powyższe normy spływu można odpowiednio zmniejszyć o 0% do 20%.

§ 31. Ujścia zbieraczy winny znajdować się przynajmniej na głębokości 80 cm pod powierzchnią gruntu i przynajmniej o 30 cm ponad dnem rowu odpływowego, a w każdym razie ponad średnim poziomem wody i nie głębiej niż 60 cm pod zwierciadłem wielkiej wody w odbiorniku.

§ 32. Zbieracze winny być szczególnie zabezpieczone od ewentualnych uszkodzeń, np. na skrzyżowaniach z drogami, w miejscach gdzie zagrażać im może zarośnięcie korzeniami drzew i t. p. Zbieracze projektowane wzdłuż dróg winny być prowadzone w odległości przynajmniej 20 m od drogi i oddzielone od niej sączkiem ochronnym.

§ 33. Odprowadzenie wody z drenów do studni, pochłaniających lub w pokłady żwiru dopuszczalne jest tylko w wypadku, gdy stwierdzone zostanie istnienie w danym miejscu w podłożu dostatecznie dużych wodochłonnych pokładów żwiru i piasku.

§ 34. Drenowania sadów owocowych winny być wykonane drenami kamiennymi, lub faszynowymi, zakładanymi w głębokości 1,50 m lub 1,20 m, o ile chodzi o sad śliwkowy. Dreny te winny mieć spadek znacznie większy niż dreny rurkowe.

Stosować też można system Rerolle'a, lub w wyjątkowych wypadkach, o ile zachodzą warunki uniemożliwiające dreny kamienne lub dreny Rerolle'a, drenować można rurkami glinianymi pod warunkiem okrycia rurek dostatecznie grubą warstwą żużlu.

w/z Minister:

Dr. S. Kowalewski.

113

OKÓLNIK Nr 29

z dnia 7 listopada 1947 r.

(Nr Og. Org./I-8/9)

w sprawie rozpowszechnienia pism okólnych.

Powodując się względami oszczędności i stosownie do okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 września 1947 r. Nr 50 zarządzam, co następuje:

Ogół pism okólnych, wychodzących z Ministerstwa, należy podzielić na dwie kategorie: pierwsza obejmuje pisma okólne, obowiązujące na stałe lub na dłuższy okres czasu, druga

zaś pisma o znaczeniu zarządzeń do jednorazowego wykonania, lub obowiązujące przez krótki okres czasu.

Pierwszej kategorii pism okólnych nie należy powielać, lecz drukować je w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa, który winien ukazywać się najmniej dwa razy w miesiącu i winien docierać do wszystkich podległych mi jednostek organizacyjnych. Powielanie ograniczam tylko do drugiej kategorii pism okólnych oraz do tych z pierwszej kategorii, które ze względu na nagłość sprawy, lub inny interes publiczny, nie mogą czekać na ukazanie się najbliższego numeru Dziennika Urzędowego.

Pisma okólne powielane należy podzielić również na dwie kategorie. Pierwszą kategorię stanowią pisma okólne, które będą wymagały od władzy bezpośrednio mi podległej dodatkowego rozpracowania, wyjaśnień i zarządzeń (oczywiście nie w rodzaju stereotypowych formuł „do wykonania", lub „do wiadomości"). Pisma te należy przesyłać władzom bezpośrednio mi podległym w tylu egzemplarzach, ile władze te potrzebują dla jednostek sobie podległych. Na egzemplarzach tych władza odnośna zamieści przed wysyłką ich do niższych jednostek organizacyjnych potrzebne wyjaśnienia i szczegółowe zarządzenia.

We wszystkich pozostałych przypadkach, t. j. kiedy dodatkowe zarządzenia i wyjaśnienia władzy II instancji nie są konieczne, Ministerstwo będzie rozsyłać pisma okólne bezpośrednio do urzędów i instytucyj podległych wszystkich szczebli i instancji.

W ten sposób zostaną osiągnięte oszczędności nie tylko w papierze i innych środkach technicznych, ale usprawniony zostanie obieg tych pism.

O tym do jakiej kategorii z pośród podanych powyżej należy zaliczyć dane pismo okólne, decyduje naczelnik odnośnego Wydziału po porozumieniu się w razie potrzeby z referatem Dziennika Urzędowego.

W razie potrzeby powielania, należy w piśmie okólnym podać szczegółowy rozdzielnik. Ponadto urzędnik referujący sprawę obowiązany jest zamieścić na brulionie wskazówki dla kancelarii i ekspedycji (powielać czy nie powielać, ilość egzemplarzy jaką należy przesłać do poszczególnych urzędów lub instytucji).

Minister:

J. Dąb-Kocioł

114

OKÓLNIK Nr 30

z dnia 8 listopada 1947 r.

(Nr Wet./3-I-9/11).

w sprawie badania i nadzoru lekarsko-weterynaryjnego nad zbiórką i przechowywaniem gruczołów zwierzęcych wewnętrznego wydzielania oraz wystawiania świadectw ich zdrowotności.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Aprowizacji i Handlu z dn. 5.II.1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 109) Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „BACUTIL" organizuje w rzeźniach placówki zbiorcze organów zwierzęcych (gruczołów wewnętrznego wydzielania) wymienionych w pl. p. 1 litera (a) rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 30.I.47 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 108).

Wymienione organa (gruczoły) mogą być zbierane tylko od tych zwierząt, z których mięso w toku urzędowego badania (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 305 z 1929 r.) zostało przez lekarza weterynaryjnego uznane za zdatne do spożycia bez ograniczeń, zaś same gruczoły, zgodnie z par. 5 Rozp. Min. Zdrowia z dn. 6.IX.1946 r. wydanego w porozumieniu z Min. Rolnictwa i Ref. Rol. w sprawie wyrobu i obrotów preparatów organoterapeutycznych i witaminowych (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 307), są:

a) w pełni działalności fizjologicznej,
b) pobrane bezpośrednio po uboju i zbadaniu lekarsko-weterynaryjnym i złożone do przepisowych naczyń w sposób wyłączający możliwość tworzenia się w nich szkodliwych dla zdrowia substancji i rozmnażania się drobnoustrojów.

Lekarze weterynarii, będący organami urzędowego badania zwierząt rzeźnych i mięsa, zobowiązani są dopilnować, aby zebrane zostały gruczoły wyłącznie zdatne i codziennie odnotować ich jakość i ilość w rubryce — „uwagi" — dziennika urzędowego badania, albo też w dzienniku specjalnie na ten cel założonym przez placówkę zbiorczą.

Całkowity nadzór weterynaryjny nad zbiórką i przechowaniem gruczołów winien być tak wykonywany przez lekarzy weterynarii — organa urzędowego badania, aby nie utrudniając pracy zbiornicom, możliwym było wystawienie świadectwa zdrowotności według załączonego wzoru. (zał. Nr 1).

Wszelkiego rodzaju materiały potrzebne do oznakowania naczyń zawierających organa

zwierzęce (etykiety, lak, sznurek itp.) jako też blankiety świadectw zdrowotności dostarcza placówka zbiorcza Towarzystwa Przemysłowo-Handlowego „BACUTIL".

Za nadzór i wystawianie świadectw zdrowotności ustala się w porozumieniu z Dyrekcją Tow. Przem. Handl. „BACUTIL" wynagrodzenie lekarzy weterynarii — organów urzędowego badania zwierząt rzeźnych i mięsa w wysokości 1 zł od każdej sztuki tych gatunków zwierząt poddawanych ubojowi, z których w danej rzeźni gruczoły są zbierane.

Świadectwa zdrowotności wystawiać należy na poszczególne wysyłki gruczołów na żądanie placówki zbiorczej.

Rachunek należności z tytułu nadzoru i wystawienia świadectw składać należy placówce zbiorczej ostatniego dnia roboczego każdego miesiąca.

W rzeźniach zatrudniających więcej lekarzy weterynarii lekarz weterynarii — dyrektor rzeźni, względnie naczelny lekarz weterynarii, podzieli odpowiednio do zatrudnienia na poszczególnych lekarzy wet. czynności wchodzące w skład nadzoru weterynaryjnego, jako też rozdzieli i wynagrodzenie za te czynności.

w/z Minister:

St. Tkaczow

Załącznik Nr 1.

Rzeźnia . . . .
w . . . .

W z ó r

Ś w i a d e c t w o

zdrowotności organów zwierzęcych wewnętrznego wydzielania

Nr . . . . .

Niniejszym zaświadcza się, że Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „BACUTIL" Zbiornica w . . . . wywozi z magazynu mieszczącego się w tut. rzeźni . . . .

opakowanie, naczynie,

. . . .

numer i ilości wywożonych gruczołów wagi . . . . brutto.

Naczynie wyżej podane, zanumerowane i opieczętowane pieczęcią której wzór podaje się poniżej zawiera w. w. organa zwierzęce, pochodzące ze zwierząt poddanych ubojowi w tut. rzeźni w dniach podanych na etykiecie naczynia, zbadanych przez lekarza weterynarii przed ubojem i po uboju i uznanych za zdatne do spożycia bez ograniczeń.

Organa zwierzęce uznane zostały za znajdujące się w pełni działalności fizjologicznej i nadające się do wyrobu preparatów organoterapeutycznych, pobrane zostały niezwłocznie po uboju zwierzęcia i zbadaniu go oraz przechowywane były w sposób wyłączający możliwość tworzenia się w nich szkodliwych dla zdrowia substancji i rozmnażania się drobnoustrojów.

Lekarz weterynarii

. . . . dn. . . . . 194 .

Pieczęć

115

OKÓLNIK Nr 31

z dnia 11 listopada 1947 r.

(Nr Wet. 3-IV-1/1)

o warunkach wydawania urzędowych świadectw lekarsko-weterynaryjnych przy wywozie zagranicę mięsa bitego drobiu oraz produktów pochodzących z tego mięsa.

Przesyłki wywożonego zagranicę mięsa drobiu bitego oraz produktów sporządzonych z tego mięsa mogą być zaopatrzone w urzędowe świadectwa badania, wystawione przez upoważnionego lekarza weterynaryjnego, według wzoru ustalonego przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych (załącznik Nr 2). Do badania mięsa drobiu bitego i wykonywania dozoru weterynaryjnego przy uboju drobiu, jak też przy sporządzaniu produktów z mięsa drobiu bitego, Urzędy Wojewódzkie (Zarządy miast Warszawy i Łodzi) wyznaczą i upoważ-

nią za uprzednim porozumieniem się z Ministerstwem odpowiednich lekarzy weterynaryjnych, nadając każdemu z nich odrębny numer. Numer poszczególnego lekarza weterynaryjnego złożony z cyfr rzymskich i arabskich, oznaczać będzie: cyfra rzymska województwo, cyfra arabska kolejny numer upoważnionego lekarza wet. na terenie danego województwa.

Ustala się następującą kolejność województw: I — Białostockie, II — Gdańskie, III — Kieleckie, IV — Krakowskie, V — Lubelskie, VI — m. Łódź, VII — Łódzkie, VIII — Olsztyńskie, IX — Pomorskie, X — Poznańskie, XI — Rzeszowskie, XII — Śląskie, XIII — Szczecińskie, XIV — m. st. Warszawa, XV — Warszawskie, XVI — Wrocławskie.

Przedsiębiorstwa i osoby pragnące uzyskać urzędowe świadectwo lekarsko-weterynaryjne na wywożone zagranicę mięso drobiu bitego oraz produkty sporządzone z tego mięsa, winny poddać się następującym warunkom:

1) miejsce uboju drobiu winno odpowiadać warunkom sanitarno-weterynaryjnym. Zachowanie tych warunków winno być sprawdzone przez naczelnika wydziału weterynarii Urzędu Wojewódzkiego (Zarządu m. Warszawy lub Łodzi).
2) Urzędowe badanie drobiu przed ubojem i po uboju wykonywane jest przez państwowego lub przez Urząd Wojewódzki specjalne w tym celu wyznaczonego i upoważnionego lekarza weterynaryjnego. Badanie przeprowadzane jest w sposób podany przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych (załącznik Nr 1).
3) Przedsiębiorca winien dostosować się do wszystkich wymogów badającego, mających na celu ułatwienie wykonanie badań.
4) Do wywozu zagranicę, jak również do przygotowania przetworów może być dopuszczone tylko mięso drobiu uznanego za zdatne do wywozu w myśl instrukcji Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych (załącznik Nr 1).
5) Mięso drobiu uznane przez badającego lekarza weterynaryjnego za odpowiadające warunkom wywozowym winno być przez niego oznakowane za pomocą plomby lub wypalenia albo odciśnięcia pieczęci kształtu okrągłego o średnicy 1 cm według wzoru, podanego w załączniku Nr 3.
6) mięso drobiu oznakowane w powyższy sposób, musi być trzymane oddzielnie od mięsa nieoznakowanego.
7) W pomieszczeniach wytwórni, służących do przygotowywania produktów z tego mięsa, nie może jednocześnie znajdować się mięso drobiu nieoznakowane w sposób, jak w punkcie 5).
8) Produkty mięsne, wytwarzane z mięsa uznanego za zdatne do wywozu, winny posiadać na opakowaniu bezpośrednim, jak również na opakowaniu zewnętrznym napis w języku polskim lub obcym, stosownie do życzenia firmy: „Przygotowane pod urzędową kontrolą lekarsko-weterynaryjną". Poza tym na każdą przesyłkę winno być wydane urzędowe świadectwo treści, jak w załączniku Nr 2.
9) W każdej wytwórni winna znajdować się specjalna książka kontroli lekarsko-weterynaryjnej z przesznurowanymi i ponumerowanymi stronicami, przy czym przesznurowanie zostanie opatrzone pieczęcią starostwa. Do książki tej lekarz weterynaryjny przeprowadzający urzędowe badania będzie zapisywał ilość i rodzaj zbadanego i oznakowanego w danym dniu drobiu, jak również ilość i rodzaj przetworzonych produktów, które zostały przez niego oznakowane, oraz numery i daty wydanych świadectw lekarsko-weterynaryjnych.
10) Koszty badania w wysokości pięciu złotych od sztuki badanego drobiu ponosi przedsiębiorca.
11) W razie niestosowania się wytwórcy do przepisów niniejszych, lekarz weterynaryjny winien odmówić urzędowego oznakowania mięsa, jak również wydania świadectwa lekarsko-weterynaryjnego.

Część składową niniejszego stanowią następujące załączniki: zał. Nr 1. Instrukcja w sprawie urzędowego badania drobiu przy wywozie zagranicę mięsa drobiu bitego oraz produktów pochodzących z tego mięsa. Zał. Nr 2. Wzór urzędowego świadectwa badania mięsa drobiu bitego oraz produktów pochodzących z tego mięsa. Zał. Nr 3. Wzór pieczęci do znakowania drobiu.

w/z Minister:

St. Tkaczow

Załącznik Nr 1.

Instrukcja

o urzędowym badaniu drobiu przy wywozie zagranicę mięsa drobiu bitego oraz produktów pochodzących z tego mięsa.

A. Badanie drobiu przed ubojem

§ 1. Drób przeznaczony do uboju w celach wywozu zagranicę podlega badaniu lekarsko-weterynaryjnemu bezpośrednio przed ubojem. Badanie bezpośrednio przed ubojem jest zbędne, jeżeli tuczenie drobiu odbywa się pod stałym nadzorem lekarza weterynaryjnego i ptaki

wykazujące objawy chorobowe były natychmiast wyłączone z grupy przeznaczonych do uboju w celach wywozu zagranicę.

§ 2. Drób żywy należy uznać za niezdatny do uboju w celach wywozu zagranicę, jeżeli zostaną stwierdzone:

1) obrzęk lub zlepienie powiek jednego lub obu oczu połączone z surowiczym lub serowatym wysiękiem albo z sinicą błon śluzowych oka,
2) kichanie, kaszel lub ziewanie połączone z nastroszeniem lub zanieczyszczeniem piór w okolicy odbytu — wydalinami,
3) martwicowe plamy na grzebieniu, dzwonkach lub na okolicy dzioba połączone z wychudzeniem,
4) brak treści pokarmowej w wolu, połączony z ciemnym zabarwieniem grzebienia oraz wychudzeniem lub przybieraniem przez ptaka postawy zgarbionej,
5) wychudzenie połączone z nienormalnym żółtym zabarwieniem naokoło dzioba lub też z nieprzyjmowaniem pokarmu przy pełnym twardym wolu,
6) wypadnięcie odbytnicy wykazującej zmiany martwicowe, zasinienie lub krwawienie,
7) opuszczenie brzucha spowodowane puchliną, przepukliną, nowotworem lub zatrzymaniem jaj,
8) wydzielanie zielonego lub brunatnego wodnistego kału, lub papkowatego, szarego, pół stałego, przylegającego do piór w okolicy odbytu lub owrzodzenie odbytu,
9) skręcenie szyi lub bezwłady,
10) złamanie kości albo rozległe rany szarpane lub wylewy krwawe pod skórą.

B. Badanie drobiu po uboju.

§ 3. Drób ubity z przeznaczeniem na wywóz zagranicę w stanie niepatroszonym podlega oględzinom zewnętrznym, drób zaś przeznaczony do wywozu zagranicę w stanie patroszonym lub którego mięso przeznaczone jest do przerobu, podlega poza oględzinami zewnętrznymi także badaniu narządów wewnętrznych.

§ 4. Badanie zewnętrzne przeprowadza się po oskubaniu ptaka z piór. Badanie polega na obejrzeniu całego ptaka łącznie z głową, nogami i skrzydłami. Ptaki, wykazujące zmiany, które w myśl § 6 dyskwalifikują je całkowicie, winny być natychmiast wyłączone od przeznaczonych do wywozu.

§ 5. Badanie wewnętrzne dokonywa się po wyjęciu wnętrzności. Do czasu ukończenia badania wypatroszone ptaki i wyjęte z nich narządy wewnętrzne winny być tak ułożone, względnie poznakowane, aby niewątpliwie można było stwierdzić przynależność narządów do ptaka. W razie zmian chorobowych w narządach, mięśniach lub kościach, należy dokładnie zbadać i naciąć te części i narządy. Ptaki, wykazujące jakiekolwiek zmiany chorobowe, usuwa się na bok, nie przerywając badania. Po ukończeniu badania usunięte ptaki zostają poddane oględzinom szczegółowym, na podstawie których lekarz weterynaryjny określi ich przydatność do celów wywozowych.

§ 6. W wyniku oględzin drobiu po uboju należy:

1) uznać całą sztukę wraz z narządami i częściami używanymi do spożycia za całkowicie niezdatną do celów wywozu zagranicę, jeżeli zostaną stwierdzone:
   1. wąglik,
   2. cholera drobiu,
   3. pomór kur,
   4. biała biegunka,
   5. zaraźliwe zapalenie oskrzeli,
   6. białaczka,
   7. ostre zapalenie przewodu pokarmowego,
   8. zapalenie otrzewnej,
   9. zapalenie jajowodów,
   10. uogólniona czerniaczka,
   11. mięsokowatość,
   12. rak,
   13. pseudo-białaczka,
   14. gruźlica;
   a) jeżeli wystąpiły objawy charłactwa, na które wskazuje anemia lub wychudzenie;
   b) jeżeli gruźlica jest uogólniona, na co wskazują zmiany gruźlicze nie tylko w zwykłych miejscach zarażenia pierwotnego, lecz również w częściach i narządach, do których prątki gruźlicze mogą się przedostać jedynie drogą narządu krążenia; zmiany gruźlicze w wyżej wspomnianych częściach i narządach mogą być uznane za świadczące o uogólnieniu procesu, jeżeli obok miejscowych zmian gruźliczych w przewodzie pokarmowym lub oddechowym występują one w nerkach, jajnikach, jądrach, mózgu, rdzeniu lub ich otoczkach; liczne gruzełki jednostajnie rozsiane w obu płucach wskazują również na obecność uogólnionej gruźlicy;
   c) jeżeli zmiany gruźlicze znajdują się w mięśniach lub tkance międzymięśniowej, w kościach lub stawach;
   d) jeżeli zmiany są liczne, ostre i postępujące; oznaką postępującego procesu są objawy ostrego zapalenia dokoła ogniska lub objawy martwicy rozpływnej albo też obecność świeżych gruzełków;
   15. schorzenia, przy których spożywaniu mięsa lub produktów mięsnych może wywołać zatrucie, jak to:
   a) ostre zapalenie płuc, oskrzeli, osierdzia, otrzewnej lub opon mózgowych,
   b) posocznica lub ropnica, czy to pochodzenia urazowego, czy też bez widocznej przyczyny,

c) zgorzelinowe lub ostre krwotoczne zapalenia jelit lub żołądka,
d) zapalenie wielu stawów (poliarthritis).

16. żółtaczka różnego stopnia, połączona ze zwyrodnieniem miąższowym narządów, powstała naskutek zarażenia lub zatrucia, jak również wybitnie żółte lub zielono-żółte zabarwienie, jako skutek stanu chorobowego bez oznak zarażenia lub zatrucia;

17. liszaj lub świerzb w daleko posuniętym stopniu lub w połączeniu z wychudzeniem albo też kiedy wywołany proces zapalny rozszerza się do mięśni;

18. wychudzenie lub anemia w stopniu czyniącym mięso szkodliwym dla zdrowia ludzkiego;

19. galaretowatość tłuszczu lub silne nacieczenie tkanki mięsnej;

20. pasożyty, nie udzielające się człowiekowi, umiejscowione w częściach lub narządach jadalnych, jeżeli zmiany spowodowane przez te pasożyty nie mogą być całkowicie usunięte;

21. silne uszkodzenie mechaniczne, guzy, ropnie lub owrzodzenie rozsiane na całej sztuce, jak również zanieczyszczenie całej sztuki ropą.

2) Uznać za niezdatne tylko poszczególne narządy lub części:

1. zawierające zmiany gruźlicze, jeżeli te zmiany są słabo zaznaczone, umiejscowione, zwapniałe i otorbione, oraz jeżeli nic nie wskazuje na świeże przeniknięcie prątków gruźlicy do narządu krążenia; jeżeli zmiany powyższe są tak umiejscowione, że bezpośrednio przylegają do mięśni, jak w przypadku gruźlicy opłucnej ściennej lub otrzewnej, wówczas nie tylko błona lub części dotknięte, lecz także przylegająca ściana klatki piersiowej lub jamy brzusznej winna być uznana za niezdatną;

2. zanieczyszczone treścią ognisk gruźliczych;

3. zmienione u sztuk dotkniętych liszajem lub świerzbem w stopniu mniejszym niż przewiduje to dz. I pkt 17;

4. zmienione u sztuk dotkniętych pasożytami nie udzielającymi się człowiekowi, jeżeli całej sztuki nie należy uznać za niezdatną w myśl dz. I pkt 20.

Załącznik Nr 2.

Rzeczpospolita Polska

Urzędowa
Lekarsko-Weterynaryjna
Kontrola Drobiu

Nr. . . . .
w . . . .

Urzędowe świadectwo

badania mięsa drobiu bitego oraz produktów pochodzących z tego mięsa, wywożonych zagranicę.

Nr . . . .
Nadawca (firma) . . . .
Adres . . . .
Odbiorca . . . .
Miejsce przeznaczenia . . . .
Rodzaj (mięsa) produktu . . . .
Ilość sztuk lub skrzyń . . . .
Waga brutto . . . .
Znaki rozpoznawcze na mięsie lub opakowaniu
. . . .

Niniejszym stwierdzam, iż wyżej wymienione mięso drobiu bitego, oraz produkty z mięsa drobiu bitego, pochodzą z drobiu zbadanego przed i po uboju oraz iż powyższe mięso i produkty z niego są zdrowe i nadają się do spożycia, jako też, że postępowanie z mięsem i produktami mięsnymi w kraju pochodzenia, było zgodne z wymaganiami higieny.

Miejscowość . . . . . . Data . . . . .

(Miasto, kraj)

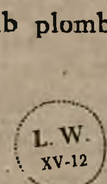
Pieczęć urzędowa.

Podpis . . . .

(Nazwisko polskiego urzędowego lekarza weterynarii, upoważnionego do wydawania świadectw badania, mięsa drobiu bitego i produktów z niego wywożonych zagranicę).
Urzędowy tytuł . . . .

Załącznik Nr 3.

Wzór pieczęci lub plomby do znakowania drobiu

(Jest to znak Lekarza Weterynarii na terenie Województwa Warszawskiego, który przy upoważnieniu otrzymał Nr 12).

116

PISMO OKÓLNE

z dnia 29 lipca 1947 r.

(Nr Ek I-7/29)

w sprawie wydawania naturalii w zbożu.

Ze względu na brak dostatecznych rezerw zbożowych w r. 1947/48 i postanowienia Podkomitetu Płac z 7.V. r. b. w sprawie wydawania połowy ordynarii w naturze, zgodnie z pkt. 1 § 29 układu zbiorowego pracy dla robotników rolnych z dnia 23.V.1947 r. pkt 1 § 24 układu zbiorowego pracy z 20.XI.1946 r. dla pracowników administracyjnych, Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych zarządza wypłacenie robotnikom rolnym i pracownikom administracyjnym tylko 50% należności bieżących, wynikających z umowy o świadczeniach w naturze z zastrzeżeniem, że z nowych zbiorów nie dokonuje się żadnych uiszczeń zaległych ordynarii, zaległości zaś reguluje się gotówkowo.

w/z Dyrektor Departamentu:

L. Pol

117

PISMO OKÓLNE

z dnia 8 sierpnia 1947 r.

(Nr Ek. I-7/29)

w sprawie wydawania naturalii w zbożu.

W uzupełnieniu zarządzenia z dnia 29.VII. 1947 r. Nr. Ek. I-7/29 w sprawie wydawania 50% ordynarii w naturze, biorąc pod uwagę konieczność wyżywienia liczniejszych rodzin pracowników rolnych, polecam wydawać bieżące od 1.VII.47 r. wynagrodzenie w zbożu robotnikom rolnym (ordynariuszom i rzemieślnikom) i pracownikom administracyjnym, przysługujące im z mocy układów zbiorowych według następujących zasad:

1) Wysokość ordynarii wydawanych w zbożu w roku gosp. 1947/1948 oblicza się w stosunku do liczby członków rodziny pracującego. Podstawę wymiaru ogólnej wysokości stanowi liczba będących na utrzymaniu pracownika członków rodziny, łącznie z pracującym. Za członka rodziny uważa się żonę, w braku jej lub osoby z rodziny zajmującej się gospodarstwem domowym — gospodyni, dzieci do lat 16-tu; dzieci starsze, o ile uczęszczają do szkoły, lub są niezdolne do pracy oraz rodzice pracującego ponad lat 60 lub niezdolni do pracy.
Jęczmień wydaje się w całości według norm układu zbiorowego.

2) Wysokość wydawanych w naturze zbóż dla robotników rolnych (ordynariuszy).

Ilość osób w rodzinie wraz z pracującym	Ordynarii w q.	Stanowi % dotychczas. ordynarii	Na przemiał	Razem w q
do 4 włącznie	7	50	0.7	7,7
do 5 „	8,3	59	0,8	9,1
do 6 „	9,6	68	0,9	10,5
do 7 „	11,0	78	1,0	12,0

3) Wysokość wydawanych w naturze zbóż dla rzemieślników.

Ilość osób w rodzinie wraz z pracującym	Ordynarii w q	Stanowi % dotychczas. ordynarii	Na przemiał	Razem w q
do 4 włącznie	8	50	0,8	8,8
do 5 „	8,3	52	0,8	9,1
do 6 „	9,6	60	0,9	10,5
do 7 „	11,0	68	1,0	12,0

4) Wysokość wydawanych w naturze zbóż dla pracowników administracyjnych.

Ilość osób w rodzinie wraz z pracującym	Ordynarii w q	Stanowi % dotychczas. ordynarii	Na przemiał	Razem w q
do 6 włącznie	9,6	50	0,9	10,5
do 7 „	11,0	58	1,0	12,0

5) Równoważnik nie wydanych zbóż robotnicy rolni (ordynariusze i rzemieślnicy) i pracownicy administracyjni otrzymują w gotówce według ceny rynkowej, przyjętej przy zakupach przez Państwowy Fundusz Aprowizacyjny w danym terenie (okręgu, województwie) na miesiąc, w którym winny być z mocy układu wydane ordynaria.
6) Poszczególne rodzaje wydawanych zbóż ustala się przez zmniejszenie ogólnej ilości zbóż, przysługujących pracownikowi w %% stosunku do ogólnego zmniejszenia wydawanych ordynarii. W wypadku braku poszczególnych gatunków zbóż zezwala się na zamianę według przewidzianych w układach zasad.
7) Dla rodzin przekraczających stan 7-miu członków przyznać po 1 q (bez % przemiału) na osobę.
8) Robotników i pracowników administracyjnych rolnych, pobierających dotąd na mocy układu zbiorowego tylko 50% ilości ordynarii, którą otrzymują ordynariusze, nie obejmuje niniejsze zarządzenie.
9) Członków rodziny uprawnionych do korzystania z ordynarii ustala administracja majątku wspólnie z Komitetem Folwarcznym według wytycznych ustalonych w pkt. 1.
10) Członków rodziny niezdolnych do pracy ustala się jak w pkt. 9 na podstwie zaświadczenia lekarza.
11) Częściowe lub całkowite realizowanie przyznanych ordynarii musi być dokonywane dla wszystkich uprawnionych kategorii równocześnie.

w/z Dyrektor Departamentu:

L. Pel

118

PISMO OKÓLNE

z dnia 23 października 1947 r.

(Nr PR 2/VI/2391/47)

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych przesyła w załączeniu wyjaśnienia do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 5 września 1947 r. o ochronie ryb i raków (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 375) do użytku organów powołanych do nadzoru nad wykonywaniem rybołówstwa.

Dyrektor Departamentu:

inż. J. Pająk

Załącznik do pisma

Nr PR/2/VI/2391/47
z dn. 23.X.1947 r.

W y j a ś n i e n i a

do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 5 września 1947 r. o ochronie ryb i raków na wodach otwartych (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 375).

1. Środki ochronne przyjęte w rozporządzeniu.

Głównymi środkami ochronnymi, którymi posługuje się rozporządzenie o ochronie ryb i raków, są:
a) wymiary ochronne dla poszczególnych ważniejszych gatunków ryb i raków,
b) całkowity zakaz połowu niektórych gatunków ryb i raków lub też ograniczenie połowu przeważnej części gatunków ryb i raków w okresie ich rozmnażania,
c) zakaz używania do połowu ryb sieci gęstych,
d) zakazy przewozu, obrotu i użytkowania ryb i raków w związku z ich ochroną.

Każdy z przytoczonych wyżej środków z osobna traktowany, jest niewystarczający, w połączeniu dają one natomiast zupełnie dostateczne rozwiązanie zagadnienia ochrony rybności wód otwartych.

2. Wymiary ochronne ryb (§ 1) i raków (§ 17).

Wymiarami ochronnymi (§ 1), poniżej których nie wolno poławiać (§ 3), objęte są wszystkie gatunki ryb mające użytkowe znaczenie lub zagrożone zanikiem. Myślą przewodnią tego zakazu jest danie rybom możności osiągnięcia dojrzałości płciowej i odbycia przez nie chociażby jeden raz w życiu czynności rozrodczych dla zabezpieczenia istnienia gatunku.

Dla raków analogiczne znaczenie i zastoso-

wanie posiada § 17 w połączeniu z § 18 rozporządzenia.

3. Okresy ochronne ryb (§ 2) i raków (§ 19).

Całkowitą ochroną okresu rozmnażania się ryb (§§ 2 i 3) objęte są tylko te gatunki, których rozród nie może być ochroniony wiosennymi ograniczeniami połowu (§ 10), ponieważ odbywają tarło w innej porze roku.

Szczególnie pieczołowitą ochroną są otoczone łososie i trocie w dorzeczu Wisły. Pozostaje to w związku z poważnym znaczeniem gospodarczym tych gatunków. Stosownie do tego ochroną objęte są wędrówki tych gatunków w rzece na tarliska oraz okres ich rozrodu na tarliskach. W dolnym biegu rzeki ochrona rozciąga się na część miesięcy zimowych, kiedy to z morza troć wstępuje do rzeki, oraz na miesiące wiosenne dla zabezpieczenia wędrówek łososia. W środkowym biegu rzeki okresem ochrony objęte są jedynie wiosenne miesiące, wykazujące natężenie migracji łososia. Natomiast zimową wędrówkę troci na tym odcinku dostatecznie zabezpieczają warunki atmosferyczne tej pory roku, kiedy rzeka skuta jest lodem, co umożliwia masowe połowy. Z tych względów na okres zimowy ochrona nie rozciąga się. W górnym biegu Wisły i jej górskich dopływach okres ochrony dla łososia i troci jest odpowiednio długi, a to w celu zabezpieczenia normalnych warunków tarła. Aczkolwiek w innych rzekach te gatunki poławiane są w znacznie mniejszych ilościach, poddane są ochronie w okresie ich wstępowania z morza w ujścia rzek i wędrówek rzecznych na tarło.

Dla skutecznego rozmnażania się raków rozporządzenie wprowadza odpowiednio długi okres ochron samicy raka (§ 19). Natomiast okres ochrony samca raka jest krótki (§ 19), część bowiem samców po dokonaniu przez nich funkcji rozrodczych może być odłowiona bez uszczerbku dla rozmnażania się tego gatunku, a nawet usunięcie nadmiernej ilości samców raka jest pożądane ze względów biologicznych.

4. Zakazy połowu ryb (§ 3) i raków (§§ 18 i 19).

Całkowitym zakazem połowu objęty jest jesiotr. Jest on gatunkiem wymierającym w naszych wodach. Połowy jego już dawno przestały odgrywać jakąkolwiek rolę gspodarczą. Poddany jest absolutnej ochronie ze względów przyrodniczych. Przekroczenie zakazu połowu jesiotra podlega karze, przewidzianej w art. 85 pkt. 1. z dalszymi skutkami prawnymi, wynikającymi z art. 86 pkt. b postanowień karnych ustawy z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 357).

Przekroczenia przeciwko zakazom połowu ryb i raków, które nie osiągnęły ustanowionych dla nich wymiarów ochronnych (§§ 1 i 17), podlegają karze, przewidzianej z art. 82 pkt. 4 z dalszymi skutkami prawnymi, wynikającymi z art. 86 pkt. b. powołanej ustawy, przekroczenia zaś przeciwko zakazom połowu ryb i raków w ustanowionym dla nich okresie ochrony (§§ 2 i 19) podlegają karze przewidzianej w art. 83 pkt. 1 z dalszymi skutkami prawnymi, wynikającymi z art. 86 b. powołanej ustawy.

5. Wyjątki od zakazu połowu ryb (§§ 4—8) i raków (§§ 22 i 23)

Od zakazów połowu ryb przewiduje rozporządzenie szereg wyjątków, gdy są one uzasadnione warunkami lokalnymi danego jeziora (§ 4), bądź też względami naukowymi, gospodarczymi (§§ 5—8). Wyjątki te mogą być stosowane w drodze indywidualnych zezwoleń.

Przepisy powyższe mają analogiczne zastosowanie do raków z wyjątkiem postanowienia o jeziorach, posiadających szczególnie trudne warunki połowu (§ 4). O ile bowiem wyjątek ten ma duże znaczenie dla połowu ryb w jeziorach o nierównym dnie lub zawalonym zawadami, skalnymi odłamkami i t. p., wskutek czego normalny połów ryb zapomocą narzędzi ciągnionych jest utrudniony lub też zgoła niewykonalny, jedynym zaś okresem, możliwym dla dokonania połowów, jest okres tarła, kiedy ryby wychodzą na płytkie wody przybrzeżne, o tyle dla połowów raków konfiguracja misy jeziorowej nie posiada większego znaczenia, ponieważ połowy ich odbywają się za pomocą stawnych narzędzi. Dla wód, w których raki z powodu powolnego wzrostu nie osiągają w ogóle wymiarów ochronnych (§ 17), dopuszcza rozporządzenie indywidualne zezwolenia na połów raków mniejszych (§ 22).

Z gospodarczego punktu widzenia zezwolenia na wyjątki od zakazów połowu mogą być pożyteczne, muszą być one jednak w zasadzie udzielane na podstawie opinii fachowej (właściwego inspektora rybackiego).

6. Ograniczenie czasu trwania połowu, jego sposobu i narzędzi (§§ 9—16 i 21).

Zakaz połowu ryb w niedzielę (§ 9) nie ma na celu ochrony niedzielnego odpoczynku uprawnionego do rybołówstwa, lecz ma za zadanie umożliwienie spokojnego żerowania ryb dla większego ich wzrostu. Jednodniowa przerwa w połowie nie jest żadną krzywdą dla rybaka, który zresztą zasadniczo w niedzielę świętuje. Pozostawione w wodzie na ten okres czasu narzędzia stawne (t. zn. takie narzędzia, których się nie ciągnie, ani nie suwa w wodzie lub po dnie, jak np. żaki, więcierze, wiersze i tp.), nie zakłócają spokoju rybom, złowione zaś nimi ryby są poniekąd rekompensatą dla uprawnionego do rybołówstwa za przerwę w połowie.

Zakaz używania na wiosnę na okres sześciu tygodni, przypadających na okres tarła większości gatunków ryb (§ 10), narzędzi ruchomych (włoków, niewodów, drygawic, słępów i t. p.), służących do połowu ryb przez ciągnienie, wleczenie, suwanie po wodzie lub dnie, albo przez spławianie z prądem wody, oraz narzędzi, używanych do połowu ryb przez nagonkę, całkowicie zabezpiecza normalne rozmnażanie się ryb. Połów w tym okresie za pomocą narzędzi stawnych, nie krępując zbytnio właściwego tarła i rozwoju narybku, gdyż jedynie częściowo usuwa ryby i to tylko te, które wejdą same do zastawionych narzędzi, jest poważnym czynnikiem, zabezpieczającym uprawnionemu do rybołówstwa pracę i zarobek w tym martwym sezonie.

Tylko nieliczne gatunki nie są objęte ochroną tarła, są to albo gatunki, nie przedstawiające użytkowego znaczenia, albo też gatunki, nie wymagające tej ochrony. Przykładem ostatniego może służyć szczupak, który jest chroniony stosunkowo dużym wymiarem: wprowadzenie ochrony jego tarła może spowodować nadmierne rozmnożenie się tego drapieżnika na niekorzyść ryb innych.

Wprowadzenie przepisów o wymiarach oczek sieci, używanych do połowu ryb (§ 11), ma na celu zapobieżenie wyławiania narybku i ryb młodych, nie przedstawiających jeszcze wartości użytkowej. Wprawdzie wymiary ochronne (§ 1) również chronią narybek przed wyłowieniem, w praktyce środek ten jest jednak wielce problematyczny, przy gęstych bowiem sieciach narybek nie może wydostać się przez oczka, zostaje stłoczony wespół z większymi rybami, przy czym ulega tak dużemu okaleczeniu, że staje się niezdolnym do życia po wypuszczeniu. Z tych powodów przepisy o narzędziach połowu są koniecznym dopełnieniem przepisów o ochronnych wymiarach ryb.

Ponieważ w wielu wypadkach połowy sielaw, połowy stynek zaś z reguły, możliwe są tylko za pomocą gęstych sieci, rozporządzenie uwzględnia udzielanie indywidualnych zezwoleń na używanie do połowu tych gatunków ryb sieci gęstych (§ 12).

Do usuwania t. zw. chwastu rybnego, jak uklei, jazgarzy, cierników i t. p. oraz do zaopatrywania się w ryby, używane na przynętę, rozporządzenie zezwala na używanie sieci gęstych (§ 13), wielkość tych sieci zarówno rozmiar ich oczek nie może przekraczać, ustalonych w rozporządzeniu wymiarów.

Zakaz przegradzania łożyska wody narzędziami stawnymi, przytwierdzanymi do brzegów lub dna, oraz warunek rozstawiania ich w pewnych odległościach od siebie (§ 14) ma na celu ochronę ryb przed masowym wyłowem podczas ich wędrówek. Szczególnie doniosłe znaczenie posiada to ograniczenie w okresie wędrówek ryb na tarło oraz dla gatunków, ciągnących w górę rzeki.

Wśród innych ograniczeń połowu ryb różnymi sposobami i narzędziami wymienia rozporządzenie zakaz ogłuszania ryb za pomocą uderzenia po lodzie (§ 15). Zakazy posługiwania się innymi szkodliwymi sposobami do połowu ryb, jak np. używanie do łowienia ryb materiałów wybuchowych, trujących i odurzających i t. p., zawarte są w artykułach (55—59) ustawy z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie, w rozdziale traktującym o zakazach i ograniczeniach połowu ryb.

Wyjątki od ograniczeń czasu trwania połowu, jego sposobu i narzędzi (§§ 9—14) mogą być stosowane również przy udzielaniu zezwoleń na wyjątki od zakazu połowu ryb, wymienionych w §§ 4—8 rozporządzenia. (16).

Zakaz łowienia raków przez wyciąganie ich z nor lub niszczenia ich kryjówek (§ 21) jest zupełnie nowym środkiem ochronnym. Ten sposób chwytania raków, szeroko stosowany przez amatorów, młodzież wiejską, a nawet przez niektórych nieuświadomionych rybaków, wyrządza duże szkody w pogłowiu raka, doprowadzając nieraz do zaniku tego gatunku. Rak bowiem w okresie swego linienia jest zupełnie bezbronny i ukrywa się w owym czasie w norze, którą wykopuje z dużym nakładem pracy. W tych kryjówkach zalega również do snu zimowego. Wyciąganie raka z kryjówek, niszczy je, a więc przede wszystkim pozbawia go schroniska w okresie linienia, ponadto rak broniąc się przed napastnikiem, często pozostawia w jego rękach swoje szczypce. Taki rak przedstawia małą wartość użytkową, ponieważ, jakkolwiek może regenerować utracone odnóża, nigdy jednak nie osiągną swej normalnej wielkości.

Stosowanie zezwoleń na wyjątki od ograniczeń czasu trwania połowu, jego sposobu i narzędzi należy uważać za wskazane, o ile są one podyktowane interesami gospodarczymi. Zezwolenia te muszą być jednak udzielane na podstawie opinii fachowej (właściwego inspektora rybackiego).

Przekroczenia przeciwko przepisom o ograniczeniach czasu trwania połowu, jego sposobu i narzędzi (§§ 9—15 i 21) podlegają karze, przewidzianej w art. 84 pkt. 1 z dalszymi skutkami prawnymi, wynikającymi z art. 86 pkt b ustawy o rybołówstwie z 1932 r.

7. Zakazy przewozu, obrotu i użytkowania ryb i raków w związku z ich ochroną (§§ 24, 25).

Przepisy rozporządzenia, traktujące o zakazach przewozu, obrotu i użytkowania ryb i raków w związku z ich ochroną (§ 24), zawierają najbardziej skuteczne środki ochronne. O ile bowiem przekroczenia przepisów o ochronie ryb i raków są trudne do zwalczania na miejscu

połowu wskutek niedostatecznego dozoru nad rybołówstwem na wodach otwartych, o tyle zakaz przewozu i obrotu handlowego rybami w okresie ochrony lub rybami poniżej miary ochronnej skutecznie zapobiegają łowieniu ryb w okresie ochrony lub ryb niemiarowych na miejscach połowu.

Uwzględniając jednak wymagania życia gospodarczego, rozporządzenie stosuje te środki ostrożnie i tolerancyjnie. A więc w ciągu pięciu pierwszych dni od rozpoczęcia okresu ochrony dozwolony jest przewóz i obrót rybami i rakami, co umożliwia uprawnionym do rybołówstwa wyzbycia się zapasów ryb i raków, które zostały złowione przed okresem ochrony. Zakazy przewozu i obrotu nie dotyczą wogóle ryb i raków, złowionych bądź przed okresem ochrony, bądź z zezwolenia władzy, bądź w wodach zamkniętych, bądź w morzu, bądź też sprowadzonych z zagranicy.

Pomijając konieczność wyraźnego wydzielenia z pod działania rozporządzenia ryb pochodzenia morskiego, zagranicznego lub z wód zamkniętych, w stosunku do których ustawa z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie wogóle nie ma zastosowania, należy podkreślić okoliczność, że umożliwienie obrotu rybami i rakami przez cały rok ma decydujący wpływ gospodarczy. Rozwój rybołówstwa jest ściśle związany ze wzrostem konsumcji, która jak dotąd jest w Polsce ogromnie niska. Aby przyzwyczaić szerszy ogół do spożywania ryb, należy udostępnić nabywanie w każdej porze roku najrozmaitszych gatunków ryb i raków, niezależnie od ich ochrony na miejscach połowów.

Wyżej przytoczone względy w żadnym razie nie pomniejszają znaczenia zakazów przewozu, obrotu i użytkowania ryb i raków w związku z ich ochroną, jako środków ochronnych; skrupulatne przestrzeganie tych zakazów w dużym stopniu przyczyni się do zlikwidowania nadużyć przeciwko rozporządzeniu o ochronie ryb i raków na miejscach połowów. Diatego też należy zwrócić baczną uwagę na przestrzeganie tych przepisów rozporządzenia, przede wszystkim zaś na rynkach zbytu oraz innych miejscach, gdzie gromadzi się ryby i raki dla celów konsumcyjnych.

Ponieważ w obrocie mogą się znajdować obok ryb i raków, złowionych w wodach otwartych, ryby i raki, pochodzące z wód innych, w stosunku do których ustawa o rybołówstwie z 1932 r. nie ma zastosowania, zajdzie konieczność stwierdzenia ich pochodzenia. Świadectwem stwierdzającym pochodzenie może być każdy miarodajny dokument, np. list przewozowy, rachunek, zaświadczenie uprawnionego do rybołówstwa i t. p. Niewątpliwie stwierdzenie pochodzenia ryb i raków na rynkach zbytu nastręczać będzie czasami trudności, przy czym nie zawsze zapobiegnie nadużyciom przeciwko przepisom rozporządzenia o ochronie ryb i raków. Wypadki tych przekroczeń nie będą jednak prawdopodobnie częste, a to z powodów następujących.

Ryby pochodzenia morskiego lub z wód zagranicznych, spotykane na polskim rynku, są przeważnie albo powyżej miar ochronnych, przewidzianych rozporządzeniem (§ 1), albo też obowiązują je te same wymiary ochronne (łosoś i troć pochodzenia morskiego).

Ryby ze sztucznych gospodarstw rybnych (wody zamknięte) wchodzą w grę w nieznacznym stopniu, gdyż gospodarstwa te produkują nieliczne gatunki ryb, objęte wymiarami ochronnymi (głównie lina i pstrąga), i z reguły na rynek konsumcyjny ryb drobnych nie wysyłają, sprzedając je po cenach wyższych jako materiał obsadowy.

Jeziora zaliczone do wód zamkniętych, mogą wprawdzie dostarczać na rynek ryby i raki poniżej wymiarów ochronnych (§§ 1, 17), należy jednak przypuszczać, że podaż ta nie będzie znaczna, ponieważ ilość tych wód jest nieduża.

Przyjęte w rozporządzeniu okresy ochrony (§§ 2 i 19) dotyczą nielicznych gatunków ryb i raków. Z gatunków ryb pochodzenia morskiego albo zagranicznego zasługują na uwagę jedynie łosoś i troć.

Z wód zamkniętych sztuczne gospodarstwa rybne mogą dostarczać na rynek w okresie ochrony tylko nieznaczne ilości pstrąga, zamknięte zaś jeziora nieznaczne ilości sielaw i sieii pochodzenia których wskutek tego nie trudno będzie ustalić.

Obowiązek zaopatrywania przedmiotów, używanych do przewozu i przesyłki ryb i raków w nazwisko i adres wysyłającego (§ 25), ma na celu ułatwienie kontroli przewożonych ryb i raków.

Przekroczenia przeciwko zakazom przewozu, obrotu i użytkowania ryb i raków w związku z ich ochroną, podlegają karze, przewidzianej w art. 83 pkt. 6 z dalszymi skutkami prawnymi, wynikającymi z art. 86 pkt. c. ustawy z dnia 7-go marca 1932 r. o rybołówstwie.

Redakcja i Administracja: Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych. Warszawa, Nowogrodzka 50
Wydział Prasy i Informacji. Pokój 107. Tel. 887-84 Cena zł. 30

Konto P. K. O. I — 1888. Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych w Warszawie.

Drukarnia Państwowa Nr 1 w Warszawie 3.000. Zam. 3333. XII.47.